Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
22 päivänä huhtikuuta 2021 [1]

Asia C-186/18

José Cánovas Pardo SL
vastaan
Club de Variedades Vegetales Protegidas

(Ennakkoratkaisupyyntö – Tribunal Supremo (ylin tuomioistuin, Espanja))

Ennakkoratkaisupyyntö – Yhteisön kasvinjalostajanoikeudet – Asetus (EY) N:o 2100/94 – 96 artikla – Saman asetuksen 94 ja 95 artiklassa tarkoitettujen oikeustoimien vanheneminen – Kolmen vuoden määräaika – Perättäiset toimet – Ajallisesti toistuvat toimet – Alkamisajankohta (dies a quo) – Yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien myöntämispäivä – Päivä, jona toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä on saatu tietää – Kyseisen menettelyn päättymispäivä – Vanhenemisen vaikutukset – Rajoittaminen toimiin, joiden suorittamisesta on kulunut yli kolme vuotta

I Johdanto

1. Esillä oleva ennakkoratkaisupyyntö koskee asetuksen (EY) N:o 2100/64 96 artiklan tulkintaa. [2]

2. Ennakkoratkaisupyyntö on esitetty Club de Variedades Vegetales Protegidas -nimisen yhtiön ja José Cánovas Pardo SL -nimisen yhtiön (jäljempänä Pardo) välisessä riita-asiassa, jossa on kyse siitä, että viimeksi mainittu yhtiö on hyödyntänyt Nadorcott-lajikkeen mandariinipuita ilman tätä lajiketta koskevien yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien haltijan [3] suostumusta.

3. Tarkemmin sanottuna Pardo on tehnyt ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen kassaatiovalituksen, joka koskee ainoastaan vanhenemista. Pääasian erityispiirteenä on tältä osin se tosiseikka, että haltija antoi asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa tarkoitetun kolmen vuoden määräajan päättyä. On nimittäin näytetty toteen, että ryhtyessään oikeustoimiin Pardoa vastaan haltija oli ollut yli kolmen vuoden ajan tietoinen oikeuksiensa loukkausta koskevista toimista ja niiden tekijän henkilöllisyydestä.

[1] Alkuperäinen kieli: ranska.

[2] Yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27.7.1994 annettu neuvoston asetus (EYVL 1994, L 227, s. 1).

[3] Yksinkertaisuuden vuoksi käytän johdannossa ilmaisua ”haltija”. Pääasiaan liittyvät tosiseikat ovat mitä monitahoisempia, sillä haltija on myöntänyt yksinoikeudella käyttöluvan Carpa Dorada S.A. -nimiselle yhtiölle, joka puolestaan on valtuuttanut Club de Variedades Vegetales Protegidas -nimisen yhtiön hallinnoimaan oikeuksiaan. Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 14 kohta.

4. Unionin tuomioistuimelle esitettyjen kysymysten tarkoituksena on selvittää, millaiset johtopäätökset tämän kolmen vuoden määräajan päättymisestä on tehtävä.

5. Jäljempänä esitän ne syyt, joiden takia ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa esitettyihin kysymyksiin siten, että kyseisen vanhenemisen vaikutukset ulottuvat pidemmälle aikavälille ajoittuvien toimien osalta ainoastaan sellaisiin toimiin, joiden suorittamisesta on kulunut yli kolme vuotta. Toisin sanoen haltija säilyttää oikeuden ryhtyä asetuksen N:o 2100/94 94 ja 95 artiklassa tarkoitettuihin oikeustoimiin siltä osin kuin on kyse viimeisten kolmen vuoden aikana tehdyistä toimista.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

6. Asetuksen N:o 2100/94 94 artiklassa, jonka otsikko on ”[Oikeudenloukkaus]”, säädetään seuraavaa:

”1. Kaikkia niitä vastaan, jotka:

a) suorittavat ilman asianmukaista lupaa jonkun 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun toimen kasvinjalostajanoikeuksin suojatun lajikkeen suhteen,

tai

b) eivät käytä 17 artiklan 1 kohdan mukaista lajikenimeä oikein tai jättävät ilmoittamatta 17 artiklan 2 kohdan mukaiset tarvittavat tiedot,

tai

c) käyttävät 18 artiklan 3 kohdan vastaisesti yhteisön kasvinjalostajanoikeuksin suojattua lajikenimeä tai nimeä, joka voidaan sekoittaa mainittuun nimeen

[haltija] voi ryhtyä oikeustoimiin [oikeudenloukkauksen] lopettamiseksi tai kohtuullisen [hyvityksen] maksamiseksi tai molempiin.

2. Kaikkien, jotka toimivat tahallaan tai tuottamuksesta, tulee lisäksi hyvittää [haltijan] kärsimä vahinko. Jos [tuottamus on vähäistä, haltijan] oikeutta [korvaukseen] voidaan vastaavasti pienentää, [korvaus] ei kuitenkaan saa olla pienempi kuin [oikeudenloukkauksen tekijän oikeudenloukkauksen] tekemisestä saama hyöty.”

7. Saman asetuksen 95 artiklassa säädetään seuraavaa:

”[Haltija] voi vaatia kohtuullista [hyvitystä] kaikilta, jotka ovat suorittaneet kasvinjalostajanoikeushakemuksen julkaisemisen ja yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien myöntämisen välisenä ajanjaksona toimen, jonka suorittaminen olisi ollut kielletty mainitun ajanjakson jälkeen yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien perusteella.”

8. Mainitun asetuksen 96 artiklan sanamuoto kuuluu seuraavasti:

”Edellä 94 ja 95 artiklassa tarkoitetut toimet vanhenevat kolmen vuoden kuluttua siitä päivästä alkaen, jona yhteisön kasvinjalostajanoikeudet lopullisesti myönnettiin ja jona [haltija] sai tietää

[oikeudenloukkausta koskevasta toimesta] ja sen tekijän henkilöllisyydestä, tai tämän tiedon puuttuessa, kolmenkymmenen vuoden kuluttua kyseisestä teosta.”

III Nadorcott-lajikkeen mandariinipuulle myönnetty yhteisön suoja

9. Nadorcott-lajikkeen mandariinipuulle myönnettyyn yhteisön suojaan liittyvän riita-asian tausta, sellaisena kuin se ilmenee ennakkoratkaisupyynnöstä, voidaan tiivistää seuraavasti:

10. Nador Cott Protection SARL -niminen yhtiö haki 22.8.1995 yhteisön kasvilajikevirastolta (CPVO) yhteisön kasvinjalostajanoikeuksia Nadorcott-mandariinipuun lajikkeelle. Hakemus julkaistiin CPVO:n virallisessa lehdessä 22.2.1996.

11. CPVO myönsi kasvinjalostajanoikeudet 4.10.2004. Päätös julkaistiin CPVO:n virallisessa lehdessä 15.12.2004.

12. Federación de Cooperativas Agrícolas Valencianas (Valencian alueen maatalousosuuskuntien keskusliitto, Espanja) teki kyseisestä myöntämispäätöksestä CPVO:n valituslautakuntaan valituksen, jolla oli lykkäävä vaikutus. Valitus hylättiin 8.11.2005 annetulla päätöksellä, joka julkaistiin CPVO:n virallisessa lehdessä 15.2.2006.

13. Federación de Cooperativas Agrícolas Valencianas nosti tästä päätöksestä 21.3.2006 unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen, jolla ei ollut lykkäävää vaikutusta. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kanteen 31.1.2008 annetulla tuomiolla Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana v. OCVV – Nador Cott Protection (Nadorcott). [4]

IV Pääasian tosiseikat, ennakkoratkaisukysymykset ja oikeudenkäynti unionin tuomioistuimessa

14. Nador Cott Protection on Nadorcott-mandariinipuulajiketta koskevien kasvinjalostajanoikeuksien haltija, mutta Carpa Dorada -yhtiöllä on yksinoikeudella kyseistä kasvilajiketta koskevien oikeuksien käyttölupa. Carpa Dorada valtuutti ensin Gestión de Licencias Vegetalesin (jäljempänä GESLIVE) hallinnoimaan oikeuksiaan 12.12.2008 asti, minkä jälkeen se antoi kyseiset oikeudet Club de Variedades Vegetales Protegidas -yhtiön hallinnoitaviksi.

15. Pardo on viljellyt Nadorcott-lajikkeen mandariinipuita Alhama de Murciassa (Espanjassa) sijaitsevalla hedelmätarhalla vuodesta 2006 lähtien (4 457 puuta).

16. GESLIVE lähetti Pardolle 30.10.2007 varoituskirjeen, jossa se vaati Pardoa lopettamaan kyseisen kasvilajikkeen hyödyntämisen niin kauan kuin se ei hakisi lupaa tätä varten.

17. Club de Variedades Vegetales Protegidas -yhtiö lähetti Pardolle 30.3.2011 uuden kirjelmän, jossa Pardoa vaadittiin lopettamaan Nadorcott-lajikkeen hyödyntäminen, mikäli sen hedelmätarhassa todella oli 5 000 kyseisen lajikkeen mandariinipuuta.

[4] T-95/06, EU:T:2008:25.

18. Club de Variedades Vegetales Protegidas -yhtiö pyysi marraskuussa 2011 Juzgado de lo Mercantilia (kauppatuomioistuin, Espanja) ryhtymään alustaviin toimenpiteisiin rikkomisen toteamiseksi.

19. Club de Variedades Vegetales Protegidas nosti Pardoa vastaan kanteen, jossa vaadittiin toteamaan Nadorcott-lajiketta koskevien laillisten oikeuksien loukkaaminen väliaikaisen suojan voimassaoloaikana (26.2.1996–15.2.2006).[5] Kanteessa vaadittiin myös, että Pardo velvoitetaan maksamaan kohtuullisena hyvityksenä 17 500 euroa (arvonlisäveroton määrä).

20. Club de Variedades Vegetales Protegidas -yhtiö nosti lisäksi oikeudenloukkausta koskevan kanteen, jonka kohteena olivat 15.2.2006 jälkeen toteutetut hyödyntämistoimet. Se vaati erityisesti, että Nadorcott-lajiketta koskevia laillisia oikeuksia todetaan loukatun kyseisestä päivästä siihen asti, että tämä loukkaaminen loppuu. Se vaati myös, että Pardo velvoitetaan lopettamaan tämä hyödyntäminen ilman kyseisen lajikkeen kasvinjalostajaoikeuksien haltijan lupaa, poistamaan ja tarvittaessa hävittämään kaikki hallussaan oleva kyseisen lajikkeen kasviaineisto, maksamaan kantajalle 35 000 euron hyvitys (arvonlisäveroton määrä) sekä julkaisemaan omalla kustannuksellaan tuomion tunnistetiedot ja tuomiolauselma.

21. Juzgado de lo Mercantil hylkäsi kanteen sillä perusteella, että asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa vahvistettu kolmen vuoden määräaika oli päättynyt. Päättelynsä tueksi Juzgado de lo Mercantil totesi, että haltija oli saanut tietää Pardon suorittamista hyödyntämistoimista viimeistään 30.10.2007, jolloin GESLIVE lähetti Pardolle varoituskirjeen.

22. Club de Variedades Vegetales Protegidas -yhtiö haki tähän tuomioon muutosta Audiencia Provincial de Murciasta (Murcian maakunnallinen ylioikeus, Espanja). Audiencia Provincial de Murcia totesi yhtäältä, että oikeudenloukkausta koskevat toimet olivat olleet ajallisesti toistuvia, ja toisaalta, että vanhentumisaika oli keskeytynyt marraskuussa 2009 tiettyjen alustavien toimenpiteiden toteuttamisen johdosta. Audiencia Provincial de Murcia katsoi, että vanheneminen koski lähtökohtaisesti vain sellaisia hyödyntämistoimia, jotka oli suoritettu yli kolme vuotta ennen kyseisten alustavien toimenpiteiden toteuttamista.

23. Asiakysymyksestä Audiencia Provincial de Murcia totesi, ettei Pardo ollut riitauttanut kyseistä hyödyntämistä eikä sitä, ettei siihen ollut kyseisen kasvilajikkeen haltijan suostumusta, vaan se oli riitauttanut ainoastaan hyvityksen. Audiencia Provincial de Murcia määräsi hyvityksen määräksi 7 euroa puulta eli yhteensä 31 199, joka kattoi sekä oikeudenloukkauksen perusteella määrättävän hyvityksen että väliaikaisen suojan perusteella määrättävän hyvityksen. Se velvoitti lisäksi Pardon lopettamaan oikeudenloukkausta koskevien toimien tekemisen, poistamaan ja tarvittaessa hävittämään kaiken hallussaan olevan kyseisen lajikkeen kasviaineiston, myös korjatun aineiston, sekä julkaisemaan omalla kustannuksellaan tuomion tunnistetiedot ja tuomiolauselman.

24. Pardo teki Tribunal Supremoon kassaatiovalituksen, jossa se riitautti muutoksenhakutuomioistuimen tulkinnan asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa tarkoitetusta vanhenemisesta.

25. Tribunal Supremo korostaa erottaneensa tässä yhteydessä toisistaan yksittäiset oikeudenloukkausta koskevat toimet ja pidemmälle aikavälille ajoittuvat eli jatkuvat oikeudenloukkausta koskevat toimet. Tribunal Supremo viittaa tavaramerkkiasiassa hiljattain

[5] Ennakkoratkaisupyynnössä ei täsmennetä asiaa sen enempää, mutta oletan, että tämä kanne nostettiin ennen alustavia toimenpiteitä koskevaa pyyntöä, joka esitettiin marraskuussa 2011.

antamaansa tuomioon, jossa katsottiin, että jos oikeudenloukkauksessa on kyse jatkuvasta menettelystä, vanhentumisajan alkamisajankohta siirtyy eteenpäin niin kauan kuin jatkuva oikeudenloukkaus jatkuu tai toistuu. Se pohtii, voidaanko tätä tulkintaa soveltaa myös asetuksen N:o 2100/94 96 artiklaan.

26. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa yhtäältä, että pääasiassa on kulunut yli kolme vuotta siitä, kun haltija sai tietää oikeuksiaan loukkaavista toimista ja niiden tekijän henkilöllisyydestä, ja toisaalta, että kyseiset oikeudenloukkausta koskevat toimet jatkuivat sinä ajankohtana, jona asetuksen N:o 2100/94 94 ja 95 artiklassa tarkoitettuihin oikeustoimiin ryhdyttiin. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, kattaako edellä mainitun asetuksen 96 artiklassa tarkoitettu vanheneminen tällaisessa tapauksessa

– kaikki haltijan oikeuksia loukkaavat toimet, jolloin edellä mainitut kanteet olisi jätettävä kokonaisuudessaan tutkimatta, vai

– pelkästään 96 artiklassa tarkoitetun kolmen vuoden määräajan ulkopuolella tehdyt toimet, jolloin edellä mainitut kanteet olisi otettava tutkittavaksi siltä osin kuin on kyse viimeisten kolmen vuoden aikana tehdyistä toimista.

27. Tässä tilanteessa Tribunal Supremo päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko asetuksen – – N:o 2100/941 96 artikla esteenä tämän säännöksen tulkitsemiselle siten, että jos kolme vuotta on kulunut siitä, kun haltija sai yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien myöntämisen jälkeen tietää oikeudenloukkausta koskevasta toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä, kyseisen asetuksen 94 ja 95 artiklassa tarkoitetut oikeustoimet ovat vanhentuneet, vaikka loukkaukset olisivat jatkuneet siihen asti, kunnes oikeustoimiin ryhdyttiin?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko asetuksen – – N:o 2100/94 96 artiklaa tulkittava siten, että vanhenemisen katsotaan koskevan ainoastaan tämän kolmen vuoden määräajan ulkopuolella tehtyjä konkreettisia oikeudenloukkausta koskevia toimia mutta ei oikeudenloukkausta koskevia toimia, jotka on tehty näiden kolmen vuoden kuluessa?

3) Jos toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, voivatko kieltokanne ja myös vahingonkorvauskanne tässä tapauksessa menestyä ainoastaan näiden jälkimmäisten, kolmen vuoden määräajan kuluessa tehtyjen toimien osalta?”

28. Ennakkoratkaisupyyntö kirjattiin unionin tuomioistuimen kirjaamossa 9.3.2018. Pääasian asianosaiset, Kreikan hallitus sekä Euroopan komissio esittivät kirjallisia huomautuksia.

29. Nyt esillä olevan asian oikeudenkäyntimenettely keskeytettiin 13.2.2019 annetulla unionin tuomioistuimen presidentin päätöksellä siihen asti, kunnes asiassa C-176/18, Club de Variedades Vegetales Protegidas, annetaan ratkaisu.[6] Kyseinen tuomio annettiin tiedoksi 10.1.2020, ja ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätti pysyttää ennakkoratkaisupyyntönsä.

[6] Tuomio 19.12.2019 (C-176/18, EU:C:2019:1131).

V Asian tarkastelu

30. Huomautan aivan aluksi, että pääasiassa esillä oleva kysymys koskee ainoastaan vanhenemista. On nimittäin todettava yhtäältä, ettei Pardo ole riitauttanut muutoksenhakutuomioistuimessa sen paremmin itse hyödyntämistä kuin sitä, ettei sillä ollut hyödyntämiseen haltijan lupaa. Toisaalta on todettava, että Pardon ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen tekemä kassaatiovalitus koskee vain vanhenemista. [7]

31. Toisin kuin asiassa Club de Variedades Vegetales Protegidas, [8] unionin tuomioistuimelta ei siis pyydetä tulkintaa asetuksen N:o 2100/94 13 artiklasta pääasiassa esillä olevien toimien luonnehtimiseksi.

32. Korostan, että unionin tuomioistuimelle käsiteltävässä asiassa esitetyt kysymykset koskevat asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa vahvistettua ensimmäistä vanhentumissääntöä, jonka mukaan haltijan oikeus ryhtyä oikeustoimiin vanhenee kolmen vuoden kuluttua siitä päivästä alkaen, jona yhteisön kasvinjalostajanoikeudet lopullisesti myönnettiin ja jona haltija sai tietää oikeudenloukkausta koskevasta toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä. [9]

33. Muistutan, ettei asetuksen N:o 2100/94 asetuksen 96 artiklassa säädetyillä vanhentumissäännöillä ole vaikutusta kasvinjalostajanoikeuksien olemassaoloon, vaan ne vaikuttavat ainoastaan näiden oikeuksien haltijan mahdollisuuteen ryhtyä oikeustoimiin kyseisestä suojasta johtuvia yksinoikeuksia loukkaavien toimien tekijää vastaan.

34. Unionin tuomioistuimelle ehdotetaan kolmea eri tulkintaa mahdollisiksi vastaukiksi sille esitettyihin kysymyksiin.

35. Ensimmäisen tulkinnan mukaan asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa vahvistettu vanheneminen koskee esillä olevan kaltaisessa tilanteessa *kaikkia* saman asetuksen 94 ja 95 artiklassa tarkoitettuja haltijan oikeustoimia riippumatta siitä, milloin ne toteutetaan. Jos haltija on saanut tietää riidanalaisista toimista ja niiden tekijän henkilöllisyydestä yli kolme vuotta sitten, hän menettää siis kokonaan mahdollisuuden vedota oikeuksiinsa kyseisiin toimiin ja niiden tekijään nähden. Tämä tulkinta vastaa olennaisilta osiltaan sekä pääasiaa käsitelleen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen [10] että Pardon näkemystä asiasta.

36. Toisen tulkinnan mukaan *vanheneminen koskee vain osittain* haltijan oikeustoimia. Vanhenemisen vaikutukset ulottuisivat ainoastaan sellaisiin toimiin, joiden suorittamisesta on kulunut yli kolme vuotta ennen asetuksen N:o 2100/94 94 ja 95 artiklassa tarkoitettuihin oikeustoimiin ryhtymistä. Tämä tulkinta vastaa olennaisilta osiltaan Kreikan hallituksen näkemystä asiasta. Se vastaa myös ainakin osittain ratkaisua, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pääasiassa päätynyt. [11]

7 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 23 ja 24 kohta.

8 Tuomio 19.12.2019 (C-176/18, EU:C:2019:1131).

9 Samaan säännökseen sisältyvän toisen vanhentumissäännön mukaan haltijan oikeus ryhtyä oikeustoimiin vanhenee kolmenkymmenen vuoden kuluttua kyseisen toimen tekemisestä, jos haltija ei ole saanut tietää oikeudenloukkausta koskevasta toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä.

10 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 21 kohta.

11 Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 22 kohta. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamien tietojen perusteella muutoksenhakutuomioistuin katsoi, että vain sellaiset toimet olivat vanhentuneet, jotka oli suoritettu kolme vuotta ennen sitä, että alustavien toimenpiteiden toteuttaminen keskeytti vanhenemisen. Unionin tuomioistuin ei voi lausua vanhenemisen mahdollisen keskeytymisen olemassaolosta, koska sille esitetyt kysymykset eivät koske tätä asiaa eikä se ole saanut enempää tietoa asiasta.

37. Kolmannen tulkinnan mukaan *vanheneminen ei koske lainkaan* asetuksen N:o 2100/94 94 ja 95 artiklassa tarkoitettuja oikeustoimia siinä tapauksessa, että haltijan oikeuksia loukkaavat toimet jatkuvat sinä ajankohtana, jona edellä mainittuihin oikeustoimiin ryhdytään. Tämän tulkinnan mukaan haltija voi vedota oikeuksiinsa kaikkiin riidanalaisiin toimiin nähden, mikäli kyseisten toimien tekijä (käsiteltävässä asiassa Pardo) ei ole lopettanut niitä.[12] Tämä tulkinta vastaa olennaisilta osiltaan Club de Variedades Vegetales Protegidas -yhtiön näkemystä asiasta.

38. Hylkään heti aluksi kolmannen tulkinnan (toimet eivät vanhene), minkä jälkeen tarkastelen asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa vahvistetussa ensimmäisessä vanhentumissäännössä tarkoitettua alkamisajankohtaa (dies a quo) koskevaa kysymystä.

39. Sitten esitän perustelut sille, miksi tämän vanhentumissäännön *vaikutuksia* tutkittaessa on hyväksyttävä toinen tulkinta (toimet vanhenevat osittain) ensimmäisen tulkinnan (kaikki toimet vanhenevat) sijasta.

A Asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa vahvistetussa ensimmäisessä vanhentumissäännössä tarkoitettu alkamisajankohta (dies a quo) (ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys)

40. Ensimmäisessä kysymyksessään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, voiko asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa vahvistetussa ensimmäisessä vanhentumissäännössä tarkoitetun kolmen vuoden määräajan kuluminen alkaa, vaikka haltijan oikeuksia loukkaavat toimet eivät ole loppuneet.

41. Asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa vahvistetun ensimmäisen vanhentumissäännön mukaan haltijan oikeus ryhtyä oikeustoimiin vanhenee kolmen vuoden kuluttua siitä päivästä alkaen, jona yhteisön kasvinjalostajanoikeudet lopullisesti myönnettiin ja jona haltija sai tietää oikeudenloukkausta koskevasta toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä.

42. Näin ollen alkamisajankohta eli dies a quo on se päivä, jona seuraavat kaksi edellytystä täyttyvät: yhteisön kasvinjalostajanoikeudet myönnettiin lopullisesti ja haltija sai tietää toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä.

43. Konkreettisemmin ilmaistuna – ja kuten Kreikan hallitus on korostanut – kolmen vuoden vanhentumisaika alkaa kulua *viimeisenä tapahtuneen tapahtuman* ajankohtana eli joko yhteisön kasvinsuojeluoikeuden myöntämispäivänä tai sinä päivänä, jona haltija saa tietää kyseisestä toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä.

44. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että edellä mainitut kaksi edellytystä täyttyivät pääasiassa viimeistään 30.10.2007. CPVO:n valituslautakunta nimittäin hylkäsi yhteisön kasvinjalostajanoikeuden myöntämisestä tehdyn valituksen, jolla oli lykkäävä vaikutus, 8.11.2005 antamallaan päätöksellä, joka julkaistiin 15.2.2006.[13] Lisäksi GESLIVE lähetti 30.10.2007 Pardolle ensimmäisen varoituskirjeen, jossa vaadittiin lopettamaan kyseisen lajikkeen hyödyntäminen.[14]

[12] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 25 kohta.

[13] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 12 kohta.

[14] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 16 kohta.

45. Kun otetaan huomioon nämä täsmennykset, on mielestäni itsestään selvää, että kolmas unionin tuomioistuimelle ehdotettu tulkinta, jonka mukaan vanhentumisaika ei voi alkaa kulua ennen riidanalaisten toimien lopettamista, edellyttäisi asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa vahvistettua ensimmäisen vanhentumissäännön muuttamista.

46. Tässä ensimmäisessä säännössä ei nimittäin viitata mitenkään riidanalaisten toimien lopettamispäivään. Yksistään tämä toteamus riittää kolmannen tulkinnan hylkäämiseksi, koska kyseisellä tulkinnalla lisättäisiin käytännössä alkamisajankohdan määrittämiselle kolmas edellytys: sen lisäksi, että kasvinjalostajanoikeus on myönnetty ja hakija on saanut tietää toimista ja niiden tekijän henkilöllisyydestä, *kyseisten toimien olisi myös pitänyt loppua*.

47. Totean lisäksi, että tämä tulkinta olisi ristiriidassa kaikilla vanhentumissäännöillä tavoitellun oikeusvarmuuden tavoitteen kanssa, kuten Kreikan hallitus on aivan oikein huomauttanut. Vanhentumisaikojen tarkoituksena on nimittäin taata oikeusvarmuus, mikä vahvistetaan unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä.[15] Unionin tuomioistuin on esimerkiksi täsmentänyt, että vanhentumisaika on vahvistettava etukäteen, jotta se täyttäisi oikeusvarmuuden takaamista koskevan tehtävänsä, ja että kaikenlaisen vanhentumisajan ”analogisen” soveltamisen on oltava riittävästi yksityisten ennakoitavissa.[16]

48. Ehdotettu kolmas tulkinta olisi kuitenkin ristiriidassa oikeusvarmuutta koskevan pakottavan vaatimuksen kanssa, koska haltija voisi ryhtyä *milloin tahansa* – niin kauan kuin riidanalaisia toimia ei lopeteta – asetuksen N:o 2100/94 94 ja 95 artiklassa tarkoitettuihin oikeustoimiin kaikkia näitä toimia vastaan *riippumatta siitä, milloin kyseiset toimet on tehty*.

49. Pääasian asiayhteydessä tämä tulkinta johtaisi siihen, että haltija voisi ensin antaa Pardon hyödyntää Nadorcott-lajikkeen mandariinipuita useiden vuosikymmenten ajan ja nostaa sitten tätä vastaan kanteen *kaikkien* oikeuksiaan loukanneiden toimien osalta.

50. On itsestään selvää, ettei tällainen tulkinta olisi yhteensopiva vanhentumissäännöillä tavoitellun oikeusvarmuuden tavoitteen kanssa. Korostan tässä yhteydessä sitä, että oikeudenloukkaaja on voinut tehdä toimia, joista sitä syytetään, vilpittömin mielin eli tietämättä, että ne loukkasivat haltijan oikeuksia.

51. On myös korostettava yhtä paradoksaalista seurausta, joka unionin tuomioistuimelle ehdotetulla kolmannella tulkinnalla olisi laajemman kokonaisuuden kannalta katsottuna. Mielestäni vaikuttaa nimittäin siltä, ettei asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa vahvistettua toista vanhentumissääntöä, jonka mukainen määräaika on kolmekymmentä vuotta, voida soveltaa pääasian kaltaisessa tilanteessa, kun otetaan huomioon, että kyseisen säännön oletuksena on, että haltijalta *puuttuu tieto* riidanalaisista toimista ja niiden tekijästä. Jos hyväksyttäisiin unionin tuomioistuimelle ehdotettu kolmas tulkinta, jonka mukaan kolmen vuoden vanhentumisaika alkaisi kulua vasta sitten, kun riidanalaiset toimet on lopetettu, sellaiset pidemmälle aikavälille ajoittuvat toimet, joista haltija on saanut tietää, eivät siis voisi *koskaan vanheta* sen paremmin ensimmäisen säännön nojalla (edellytyksenä on toimien lopettaminen) kuin toisenkaan säännön nojalla (edellytyksenä on edellä mainitun tiedon puuttuminen).

[15] Ks. erityisesti tuomio 13.6.2013, Unanimes ym. (C-671/11–C-676/11, EU:C:2013:388, 31 kohta); tuomio 7.7.2016, Lebek (C-70/15, EU:C:2016:524, 55 kohta) ja tuomio 30.4.2020, Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2020:321, 44 kohta).

[16] Ks. tuomio 5.5.2011, Ze Fu Fleischhandel ja Vion Trading (C-201/10 ja C-202/10, EU:C:2011:282, 32 kohta); tuomio 23.1.2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-387/17, EU:C:2019:51, 71 kohta) ja tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, 112 kohta).

52. Edellä esitettyjen seikkojen takia minulla ei ole juurikaan epäilyksiä siitä, että tämä kolmas tulkinta on hylättävä. Asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa säädetyn kolmen vuoden määräajan alkamisajankohtaa ei voida sitoa kyseessä olevien toimien lopettamiseen; ainoat sovellettavissa olevat perusteet ovat päivä, jona yhteisön kasvinjalostajanoikeus on myönnetty, sekä päivä, jona haltija sai tietää toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä.

53. Täydellisyyden vuoksi haluan vielä täsmentää, että haltijan ”tietoisuutta” koskeva peruste on mielestäni ymmärrettävä niin, että se kattaa kaikki tilanteet, joissa haltija oli tietoinen tai tämän *olisi pitänyt olla tietoinen* toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä. Jos nimittäin sovellettaisiin pelkästään perustetta, jonka mukaan haltijan on oltava tosiasiallisesti tietoinen, haltijalla olisi mahdollisuus siirtää loputtomasti vanhenemisen alkamisajankohtaa kieltäytymällä toimea ja/tai sen tekijän henkilöllisyyttä koskevan tiedon saamisesta. Tällaista tulkintaa ei voida hyväksyä, kun otetaan huomioon kaikkiin vanhentumissääntöihin liittyvä tavoite eli oikeusvarmuuden takaaminen velallisen kannalta.[17] Mielestäni olisi suositeltavampaa muuttaa asetuksen N:o 2100/94 96 artiklan sanamuotoa niin, että se ilmentää täsmällisemmin tämän perusteen todellista merkitystä.

54. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava seuraavasti: Asetuksen N:o 2100/94 96 artiklaa on tulkittava siten, että kolmen vuoden määräaika alkaa kulua viimeisenä tapahtuneen tapahtuman ajankohtana eli joko sinä päivänä, jona yhteisön kasvinjalostajanoikeus myönnettiin, tai sinä päivänä, jona haltija sai tietää toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä, riippumatta siitä päivästä, jona kyseiset toimet on mahdollisesti lopetettu.

B Asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa vahvistetun ensimmäisen vanhentumissäännön vaikutusten ulottuvuus (toinen ja kolmas ennakkoratkaisukysymys)

55. Toisessa ja kolmannessa kysymyksessään, jotka on tutkittava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetuksen N:o 2100/94 96 artiklaa tulkittava siten, että silloin, kun kolmen vuoden määräaika on päättynyt ajallisesti toistuvien toimien osalta, vanhenemisen vaikutukset ulottuvat kaikkiin oikeudenloukkausta koskeviin toimiin riippumatta niiden tekopäivästä, vai siten, että ne ulottuvat ainoastaan sellaisiin oikeudenloukkausta koskeviin toimiin, jotka on tehty yli kolme vuotta ennen saman asetuksen 94 ja 95 artiklassa tarkoitettuihin oikeustoimiin ryhtymistä.

56. Aluksi on muistettava seuraava itsestäänselvyys: asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa vahvistettujen vanhentumissääntöjen vaikutukset voivat toteutua vain jo tehtyjen oikeudenloukkausta koskevien toimien osalta. Kyseisen asetuksen 94 artiklan 1 kohdan nojalla nostettu kanne, jossa vaaditaan lopettamaan haltijan oikeuksiin kohdistuvat *tulevat* oikeudenloukkausta koskevat toimet, ei lähtökohtaisesti voi olla vanhenemisen piirissä.

57. Näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämä kysymys edellyttää tämän vanhenemisen vaikutusten ulottuvuuden määrittämistä *menneen ajan* osalta erityisesti sellaisten oikeustoimien yhteydessä, joihin on ryhdytty kohtuullisen hyvityksen maksamiseksi (asetuksen N:o 2100/94 94 artiklan 1 kohta ja 95 artikla) tai tahallaan tai tuottamuksesta suoritettujen toimien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi (saman asetuksen 94 artiklan 2 kohta).

[17] Ks. vastaavasti ratkaisuehdotukseni Nelson Antunes da Cunha (C-627/18, EU:C:2019:1084, 46 kohta): ”On muistettava, että vanhentumissäännöksillä on keskeinen rooli varallisuusoikeudessa. Vanhentumisesta seuraa, ettei velkoja voi periä saatavaansa. Kuten unionin tuomioistuin on jo katsonut, vanhentumissäännökset varmistavat velallisen kannalta oikeusvarmuuden asettamalla aikarajan.”

58. Kysymys kuuluu siis käytännössä seuraavasti: menettääkö haltija, joka on antanut kolmen vuoden vanhentumisajan päättyä, *kokonaan* oikeuden vaatia kohtuullisenhyvityksen maksamista ja/tai kärsimänsä vahingon korvaamista aiemmin suoritettujen toimien osalta (kuten unionin tuomioistuimelle esitetyssä ensimmäisessä tulkinnassa ehdotetaan [18]), vai säilyttääkö haltija tämän oikeuden uudempien, eli viimeisten kolmen vuoden aikana suoritettujen toimien osalta (kuten ehdotetaan toisessa tulkinnassa [19])?

59. On todettava, ettei asetuksen N:o 2100/94 96 artiklan sanamuoto tarjoa selvää vastausta tähän kysymykseen, toisin kuin edellä tarkasteltuun kysymykseen alkamisajankohdasta.

60. Useat seikat puoltavat kuitenkin toista unionin tuomioistuimelle ehdotettua tulkintaa, jonka mukaan haltija säilyttää oikeuden vaatia korvausta viimeisten kolmen vuoden aikana tehdyistä toimista.

61. Asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa on ensinnäkin kyse yhden toimen vanhenemisesta, eikä siinä säädetä useiden toimien kokonaisuudesta muodostuvan menettelyn vanhenemisesta. Yksikkömuodon käyttämisellä on tässä erityinen merkitys, koska mainitun asetuksen 94 ja 95 artiklassa tarkoitetut oikeustoimet kohdistuvat useimmiten erillisten toimien kokonaisuuteen, jossa jokainen toimi loukkaa haltijan oikeuksia. [20]

62. Yksikkömuodon käyttäminen synnyttää oletuksen siitä, että asetuksen N:o 2100/94 96 artiklaa sovellettaessa haltijan oikeuksia loukkaavat toimet on tutkittava *erikseen*. Vanhenemisen vaikutusten määrittämiseksi on siis tutkittava erikseen jokaisen toimen osalta, onko kolmen vuoden vanhentumisaika päättynyt.

63. Kansallisen tuomioistuimen tehtäväksi jää tarkistaa käytännössä kunkin oikeudenloukkausta koskevan toimen osalta, onko siitä päivästä, jona yhteisön kasvinjalostusoikeudet myönnettiin, taikka siitä päivästä, jona haltija sai tietää kyseisestä toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä – riippuen siitä, kumpi on tapahtunut viimeksi – kulunut yli kolme vuotta, kun otetaan huomioon, ettei tällaista tietoisuutta voi olla olemassa ennen kyseisen toimen tekemistä.

64. Tämä tarkoittaa, että väliaikaisen suojan voimassaoloaikana suoritetut toimet, joista säädetään asetuksen N:o 2100/94 95 artiklassa, vanhenevat ennen saman asetuksen 94 artiklassa tarkoitettuja toimia, jotka on suoritettu yhteisön kasvinjalostusoikeuden myöntämisen jälkeen.

65. Minusta vaikuttaa siltä, että kasvinjalostajanoikeuksia käsittelevässä oikeuskirjallisuudessa on omaksuttu tämä ratkaisu. [21]

[18] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 35 kohta.

[19] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 36 kohta.

[20] Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa oikeudenloukkaaja, joka haluaa myydä Nadorcott-lajikkeen mandariinipuita ilman haltijan lupaa, saattaa toteuttaa perättäin seuraavat toimet: mandariinipuiden pakkaaminen lisäystarkoituksiin, lisäys (monistus) sellaisenaan, myyntiin tarjoaminen, vienti myyntitarkoituksessa, myynti sellaisenaan tai mandariinipuiden hallussa pitäminen edellä mainittuihin tarkoituksiin. Jokainen näistä toimista loukkaa haltijan oikeuksia asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdan nojalla.

[21] Leßmann, H. ja Würtenberger, G., *Deutsches und Europäisches Sortenschutzrecht*, Nomos, Baden-Baden, 2009 (2. painos.), 7 kohta, marginaalinro 102, s. 309: ”Bei wiederholten Verletzungshandlungen erfüllt jede einzelne Handlung den Tatbestand der Verletzung. Jede Einzelhandlung setzt damit gesondert die Verjährung des Unterlassungsanspruchs sowie des aus ihr fließenden Schadenersatzanspruchs in Lauf, sofern die weiteren Voraussetzungen – Kenntnis des Verletzten von der Verletzungshandlung und der Person des Verletzers – gegeben sind.” (”Toistuvien rikkomusten tapauksessa jokaista yksittäistä toimea on pidettävä rikkomisena. Näin ollen jokainen yksittäinen toimi käynnistää erikseen siihen liittyvää kielto- tai vahingonkorvauskannetta koskevan vanhentumisajan kulumisen edellyttäen, että muut ennakkoedellytykset – haltijan tietoisuus oikeudenloukkausta koskevasta toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä – täyttyvät.”)

66. Toiseksi haluan kiinnittää huomion käytännön seurauksiin, joita aiheutuisi päinvastaisesta tulkinnasta, jonka mukaan asetuksen N:o 2100/94 96 artiklassa tarkoitetun kolmen vuoden määräajan päättyminen johtaisi siihen, että vanhenemisen vaikutukset ulottuisivat *kaikkiin* haltijan oikeuksia loukkaaviin toimiin riippumatta niiden tekopäivästä.

67. Tällainen tulkinta saattaisi käytännössä johtaa paradoksaaliseen ratkaisuun, jonka nojalla kaikki *tulevat* oikeudenloukkausta koskevat toimet vanhenisivat, jos ne liittyisivät sellaiseen menettelyyn, josta haltija on ollut tietoinen yli kolmen vuoden ajan, kuten Club de Variedades Vegetales Protegidas -yhtiö on aivan oikein huomauttanut.

68. Käsiteltävässä asiassa tämä tulkinta tarkoittaisi siis sitä, että se seikka, että haltija antoi kolmen vuoden määräajan kulua 30.10.2007 päivätyn ensimmäisen varoituskirjeen jälkeen, riittäisi viemään tältä kokonaan mahdollisuuden vedota oikeuksiinsa riidanalaiseen menettelyyn nähden – myös jatkossa, mikäli kyseinen menettely jatkuu.

69. Mielestäni tällainen tulkinta on vaikeasti yhteensovitettavissa asetuksen N:o 2100/94 kohteen ja tavoitteen eli yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien toteuttamisen kanssa.

70. Korostan lisäksi, että tämä riski ei ole millään tavalla teoreettinen, koska kasvinjalostajanoikeuksien alalla merkittävä osa haltijoiden oikeuksia loukkaavista toimista liittyy pitkäkestoisiin menettelyihin. [22]

71. Kolmanneksi totean, että ehdottamani tulkinta on hyväksytty yleisesti patenttiloukkauksien vanhenemisen alalla ja että patenttioikeudella on yhtäläisyyksiä kasvinjalostajanoikeuden kanssa. [23]

[22] Leßmann, H. ja Würtenberger, G., *Deutsches und Europäisches Sortenschutzrecht*, Nomos, Baden-Baden, 2009 (2. painos.), 7 kohta, marginaalinro 103, s. 309: ”Gerade im pflanzlichen Bereich erstrecken sich Verletzungshandlungen über lange Zeiträume. Pflanzen werden in der Regel nicht in Einzelexemplaren vermehrt, sondern in größerem Umfang. Dies gilt auch für Obstbäume, andernfalls wäre eine gewerbliche Nutzung ohne Lizenz vermehrter Pflanzen nicht rentabel. Insbesondere das Anbieten und der Verkauf von sortenschutzverletzendem Material kann sich deshalb gerade im Gehölzbereich über große Zeiträume erstrecken. Auch wenn durch eine einzige Handlung große Mengen sortenschutzrechtsverletzender Pflanzen vermehrt worden waren und somit im strafrechtlichen Sinn eine einzige Handlung darstellen, ist die kontinuierliche Abgabe solchen Materials über längere Zeiträume jedes Mal eine Verletzungshandlung. Mit jeder Einzelhandlung wird damit der Lauf der Verjährung ausgelöst.” (”Oikeudenloukkausta koskevat toimet tapahtuvat erityisesti kasvituotannon alalla pitkällä aikavälillä. Kasveja ei pääsääntöisesti lisätä vain yhtenä kappaleena, vaan toiminta on laajamittaisempaa. Tämä pätee myös hedelmäpuihin, sillä luvattomasti lisättyjen kasvien viljely myyntitarkoituksessa ei olisi muutoin kannattavaa. Kasvinjalostajanoikeuksia loukkaavan aineiston tarjoaminen ja myyminen saattaa näin ollen jatkua pitkään etenkin metsäalueilla. Vaikka kasveja olisi lisätty suuria määriä suorittamalla vain yksi kasvinjalostajanoikeuksia loukkaava toimi, jolloin nämä lisäykset katsottaisiin rikosoikeudellisesti yhdeksi teoksi, kyseisen aineiston jatkuva tarjoaminen pitkällä aikavälillä katsotaan joka kerta yhdeksi oikeudenloukkausta koskevaksi toimeksi. Kukin yksittäinen toimi käynnistää siis vanhenemisen.”)

[23] Ks. erityisesti Bouche, N., ”La prescription en droit des obtentions végétales et autres satellites du brevet”, *Propriétés intellectuelles*, nro 68, heinäkuu 2018, s. 34–39: ”Les variétés végétales sont à la fois exclues de la brevetabilité et l’objet central du droit des obtentions végétales, si bien que ce qui est protégeable par un brevet ne peut être l’objet d’un droit d’obtention végétale et réciproquement. Malgré cette césure radicale, il existe tout de même des liens, un cousinage, entre droit des brevets et droit des obtentions végétales. Si l’on a préféré répondre aux spécificités des obtentions végétales par un régime spécifique, les deux matières ont en commun de porter sur des innovations techniques (le droit des brevets se posant finalement comme le droit généraliste et le droit des obtentions végétales comme le droit spécial des améliorations variétales).” (”Kasvilajikkeet ovat samalla kertaa sekä patentoimiskelvottomia että kasvinjalostajanoikeuksien pääkohde, minkä johdosta se, mikä voidaan suojata patentilla, ei voi olla kasvinsuojeluoikeuden kohteena ja päinvastoin. Tästä radikaalista jaottelusta riippumatta patenttioikeuden ja kasvinjalostajaoikeuden välillä on kuitenkin yhteyksiä ja eräänlainen tiivis suhde. Vaikka kasvinjalostajanoikeuksien osalta on päädytty niiden erityispiirteiden takia erityisen järjestelmän käyttöönottoon, kummallekin alalle on yhteistä se, että ne liittyvät teknisiin innovaatioihin (patenttioikeuden ollessa viime kädessä yleisluontoinen oikeuden ala ja kasvinjalostajanoikeuksien ollessa erityinen oikeuden ala, jota sovelletaan parempien lajikkeiden jalostamiseen).”)

72. Saksalaisessa oikeuskirjallisuudessa [24], ranskalaisessa oikeuskirjallisuudessa [25] ja belgialaisessa oikeuskirjallisuudessa [26] korostetaankin erityisesti sitä, että oikeudenloukkauksen muodostamaa rikkomusta patenttiasioissa on tutkittava ”rikkomusten perättäisyytenä” eikä ”jatkettuna rikkomuksena”. [27] Tämä ratkaisu vastaa pääosiltaan edellä ehdottamaani tulkintaa, jonka mukaan haltian oikeuksia loukkaavat toimet on arvioitava *erikseen* asetuksen N:o 2100/94 96 artiklan sovellettaessa.

73. Neljänneksi täsmennän täydellisyyden vuoksi, että sekä Euroopan unionin tavaramerkistä annettu asetus (EU) 2017/1001 [28] että jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä annettu direktiivi (EU) 2015/2436 [29] sisältävät ”käytön sallimisesta johtuvaa oikeudenmenetystä” koskevan säännön, joka vastaa pääosin ensimmäistä unionin tuomioistuimelle ehdotettua tulkintaa [30], jonka olen juuri hylännyt.

74. Asetuksen 2017/1001 61 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 2015/2436 9 artiklan 1 kohdassa nimittäin säädetään, että jos tavaramerkin haltija on yhtäjaksoisesti viiden vuoden ajan sallinut myöhemmän tavaramerkin käytön tästä käytöstä tietoisena, tällä haltijalla ei enää ole oikeutta vaatia myöhemmän tavaramerkin julistamista mitättömäksi, ellei myöhempää rekisteröintihakemusta ole tehty vilpillisessä mielessä. [31] Mainitun asetuksen

[24] Ks. erityisesti Benkard, G., *Kommentar zum Patentgesetz*, C.H.Beck, München, 2015 (9. painos.), 141 kohta, marginaalinro 6, s. 1906: ”Bei vergangenheitsbezogenen Ansprüchen setzen dagegen die einzelnen Schädigungen jeweils eigene Verjährungsfristen in Lauf, so dass jede schadenstiftende Handlung bzw. jeder schadenstiftende Teilakt verjährungsrechtlich separat zu betrachten ist.” (”Menneeseen aikaan liittyvien vaatimusten osalta sitä vastoin eri vahingot käynnistävät kukin oman vanhentumisaikansa kulumisen, joten kutakin vahinkoa aiheuttanutta tekoa tai sen osaa on tarkasteltava vanhenemisen osalta erikseen.”)

[25] Passa, J., *Droit de la propriété industrielle*, II, *Brevets d'invention, protections voisines*, LGDJ, Pariisi, 2013, nro 631, s. 684: ”La jurisprudence analysant le délit de contrefaçon comme successif, autrement dit comme se renouvelant à chaque instant tant que le comportement en cause se poursuit, le délai de prescription court distributivement pour chaque acte à compter de la date de sa commission et non pour le tout, à compter de la date à laquelle les actes en cause ont commencé ou cessé. En d'autres termes, chaque acte constitue, en ce qui le concerne, “le” point de départ d'un délai. […] Si un acte litigieux s'est prolongé dans le temps, par exemple par l'emploi d'une machine, le demandeur ne peut réclamer réparation que pour le préjudice consécutif aux actes d'usage accomplis dans le délai de trois ans.” (”Koska oikeuskäytännössä nähdään oikeudenloukkauksen muodostama rikkomus perättäisyyden näkökulmasta eli niin, että kyse on joka kerta uudesta teosta niin kauan kuin kyseinen menettely jatkuu, vanhentumisajan kuluminen alkaa kunkin teon osalta erikseen sen tekopäivästä lukien, ei niiden kokonaisuuden osalta siitä päivästä lähtien, jona kyseiset teot alkoivat tai loppuivat. Toisin sanoen jokainen teko määrittää omalta osaltaan määräajan alkamisajankohdan. – – Jos riidanalainen teko ajoittuu pitkälle aikavälille esimerkiksi jonkin koneen käyttämisen seurauksena, hakija voi vaatia korvausta ainoastaan vahingosta, joka seuraa kolmen vuoden määräajan kuluessa suoritetuista käyttöä koskevista teoista.”)

[26] Remiche, B. ja Cassiers, V., *Droit des brevets d'invention et du savoir-faire: créer, protéger et partager les inventions au XXIe siècle*, Larcier, Bryssel, 2010, s. 574: ”Toutefois, les différents actes de contrefaçon constituent des quasi-délits distincts qui se prescrivent séparément même lorsqu'ils sont imputables à une seule et même personne. Ainsi la contrefaçon consistant en une fabrication du produit breveté sera prescrite séparément de la contrefaçon consistant en l'offre en vente dudit produit.” (”Eri oikeudenloukkausta koskevia toimia on kuitenkin pidettävä erillisinä kvasi-delikteinä, jotka vanhenevat erikseen jopa silloin, kun ne voidaan lukea yhden ja saman henkilön teoiksi. Näin ollen oikeudenloukkaus, jossa on kyse patentoidun tuotteen valmistamisesta, ja oikeudenloukkaus, jossa on kyse saman tuotteen tarjoamisesta myyntiin, vanhenevat erikseen.”)

[27] Casalonga, A., *Traité technique et pratique des brevets d'invention*, LGDJ, Pariisi, 1949, 2. nide, nro 1080, s. 159: ”[En cas de fabrication d'objets contrefaisants], il y a une succession de délits et non pas un délit successif; en conséquence, la prescription commence à courir à dater de chaque fait de contrefaçon et non pas à partir du dernier fait.” (”[Sellaisten esineiden, joilla loukataan oikeuksia, valmistuksessa] ei ole kyse jatkuvasta rikkomuksesta, vaan rikkomusten perättäisyydestä, mistä seuraa, että vanhentumisaika alkaa kulua kunkin tällaisen teon tekopäivästä eikä viimeisimmän teon tekopäivästä.”)

[28] 14.6.2017 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL 2017, L 154, s. 1).

[29] 16.12.2015 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2015, L 336, s. 1).

[30] Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 35 kohta.

[31] Oikeuskäytännöstä ilmenee, että neljän edellytyksen on täytyttävä, jotta käytön sallimisesta johtuvaan oikeudenmenetykseen liittyvä määräaika alkaa kulua tilanteessa, jossa käytetään myöhempää tavaramerkkiä, joka on sama tai sekaannusta aiheuttavalla tavalla samankaltainen kuin aikaisempi tavaramerkki. Ensinnäkin myöhemmän tavaramerkin on oltava rekisteröity, toiseksi sen haltijan on täytynyt hakea sen rekisteröintiä vilpittömässä mielessä, kolmanneksi sitä on käytettävä sillä alueella, jolla aikaisempi tavaramerkki saa suojaa, ja lopuksi neljänneksi aikaisemman tavaramerkin haltijan on oltava tietoinen myöhemmän tavaramerkin käyttämisestä sen rekisteröinnin jälkeen. Ks. direktiivin 2015/2436 osalta tuomio 22.9.2011, Budějovický Budvar (C-482/09, EU:C:2011:605, 54–58 kohta). Ks. asetuksen 2017/1001 osalta tuomio 28.6.2012, I Marchi Italiani ja Basile v. OHMI – Osra (B. Antonio Basile 1952) (T-133/09, EU:T:2012:327, 31 kohta) ja tuomio 27.1.2021, Turk Hava Yollari v. EUIPO – Sky (skylife) (T-382/19, ei julkaistu, EU:T:2021:45, 49 kohta).

16 artiklan 1 kohdassa ja mainitun direktiivin 18 artiklan 1 kohdassa säädetään lisäksi, että tässä tilanteessa tavaramerkin haltijalla ei ole oikeutta saada kielletyksi myöhemmin kyseisen tavaramerkin käyttöä loukkausta koskevassa menettelyssä.

75. Tavaramerkkioikeuteen sisältyy siis sääntö, jonka mukaan tavaramerkin haltija menettää kokonaan mahdollisuutensa ryhtyä oikeustoimiin, myös *tulevaisuuden* osalta, jos kyseinen haltija antaa viiden vuoden määräajan päättyä tultuaan tietoiseksi myöhemmän tavaramerkin käytöstä, olipa sitten kyse mitättömyyskanteesta tai loukkauskanteesta.

76. Tämän säännön olemassaolo ei kuitenkaan aseta kyseenalaiseksi edellä esittämääni päättelyä, ja tähän on kaksi syytä:

77. Ensinnäkin kyseisen säännön olemassaolo selittyy kahdella tavaramerkkioikeuteen liittyvällä ominaispiirteellä, joille ei löydy vastinetta patenttioikeudesta eikä kasvinjalostajanoikeudesta. Toisin kuin kahdessa viimeksi mainitussa teollisoikeuksien suojajärjestelmässä, joissa suoja on ajallisesti rajattu,[32] tavaramerkkisuoja voi olla kestoltaan rajoittamaton, kunhan tavaranmerkin haltija uudistaa rekisteröinnin kymmenen vuoden välein.[33] Tästä näkökulmasta käytön sallimisesta johtuvan oikeudenmenetystä koskevan säännön voidaan nähdä lieventävän tavaramerkkisuojan mahdollisesti rajoittamatonta kestoa.

78. Kyseisen säännön olemassaoloa voidaan perustella myös tavaramerkin keskeisellä tehtävällä, joka on taata kuluttajalle tai loppukäyttäjälle se, että tavaramerkillä varustetulla tavaralla tai palvelulla on tietty alkuperä, jolloin kuluttaja tai loppukäyttäjä voi tavaramerkin perusteella erottaa ilman sekaannusvaaraa tämän tavaran tai palvelun muista tavaroista ja palveluista, joilla on toinen alkuperä.[34] Käytön sallimisesta johtuvassa oikeudenmenetyksessä oletuksena on tavallaan se, ettei tavaramerkki voi enää täyttää keskeistä tehtäväänsä, jos sen haltija on viiden vuoden ajan sallinut sekaannusvaaran aiheuttavan myöhemmän tavaramerkin käytön.

79. Toiseksi korostan, että sekä asetus 2017/1001 että direktiivi 2015/2436 sisältävät nimenomaisia ja tarkkoja säännöksiä, joissa säädetään käytön sallimisesta johtuvaa oikeudenmenetystä koskevasta säännöstä. Kun otetaan huomioon ankarat seuraukset, joita tästä säännöstä aiheutuu tavaramerkin haltijan oikeuksille, tällaisen säännön olemassaoloa ei mielestäni voida *olettaa* teollissuojaa koskevan järjestelmän yhteydessä. Näin ollen on todettava, että koska asetus N:o 2100/94 ei sisällä vastaavia säännöksiä, kasvinjalostajanoikeuksiin ei sovelleta käytön sallimisesta johtuvaa oikeudenmenetystä.

80. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava seuraavasti: Asetuksen N:o 2100/94 96 artiklaa on tulkittava siten, että mikäli kolmen vuoden määräaika on päättynyt ajallisesti toistuvien toimien osalta, ainoastaan yli kolme vuotta ennen saman asetuksen 94 ja 95 artiklassa tarkoitettuihin oikeustoimiin ryhtymistä suoritetut toimet ovat vanhenneet.

81. Haltija säilyttää näin ollen oikeuden ryhtyä kyseisiin oikeustoimiin siltä osin kuin on kyse viimeisten kolmen vuoden aikana suoritetuista toimista.

[32] Ks. kasvinjalostajanoikeuksien osalta asetuksen N:o 2100/94 19 artiklan 1 kohta, jonka mukaan kasvinjalostajanoikeudet ovat voimassa puiden ja viiniköynnösten osalta 30 vuotta ja muiden lajikkeiden osalta 25 vuotta.

[33] Ks. asetuksen 2017/1001 52 ja 53 artikla sekä direktiivin 2015/2436 48 ja 49 artikla.

[34] Ks. erityisesti tuomio 23.5.1978, Hoffmann-La Roche (102/77, EU:C:1978:108, 7 kohta) ja tuomio 31.1.2019, Pandalis v. EUIPO (C-194/17 P, EU:C:2019:80, 84 kohta). Ks. myös julkisasiamies Trstenjakin ratkaisuehdotus Budějovický Budvar (C-482/09, EU:C:2011:46, 63 kohta).

VI Ratkaisuehdotus

82. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Tribunal Supremon (ylin tuomioistuin, Espanja) esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27.7.1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 96 artiklaa on tulkittava siten, että kolmen vuoden määräaika alkaa kulua viimeisenä tapahtuneen tapahtuman ajankohtana eli joko sinä päivänä, jona yhteisön kasvinjalostajanoikeus myönnettiin, tai sinä päivänä, jona haltija sai tietää kyseistä toimesta ja sen tekijän henkilöllisyydestä, ja riippumatta siitä, minä päivänä kyseiset toimet on mahdollisesti lopetettu.

2) Asetuksen N:o 2100/94 96 artiklaa on tulkittava siten, että mikäli kolmen vuoden määräaika on päättynyt ajallisesti toistuvien toimien osalta, ainoastaan yli kolme vuotta ennen saman asetuksen 94 ja 95 artiklassa tarkoitettuihin oikeustoimiin ryhtymistä suoritetut toimet vanhenevat.